

כך משנים את כללי המשחק

written by פרופ' זכי שלום | 09.09.2025

ב-2 בספטמבר 2025 ביצע הצי האמריקני תקיפה אווירית על סירת מנוע שהפליגה מוונצואלה בטענה שהיא נשאה סמים. בתקיפה נהרגו 11 אנשים. לפי דיווחים התקיפה בוצעה במים בינלאומיים. ככל הידוע תקיפה מעין זו של כלי תחבורה ימי והרג אנשיו ללא משפט הינה חסרת תקדים.

הנשיא טראמפ הבהיר כי התקיפה בוצעה על פי פקודתו וכי מדובר ב"תקיפה קינטית" (kinetic strike) נגד ספינת סמים שהייתה מיועדת להעביר את הסמים לארצות הברית. זוהי התראה כנגד אלה המבקשים להעביר סמים לארצות הברית, קבע הנשיא: "ראו הוזהרתם" (!BEWARE).

שר החוץ של ארצות הברית, מרקו רוביו, (Marco Rubio) הבהיר שארצות הברית מתכוונת לפעול באופן התקפי נגד קרטלי הסמים המבקשים להעביר סמים לתוך ארצות הברית בכל מקום שבו הם ימצאו. לא תהיה להם עוד חסינות כפי שהיה בעבר. אנחנו לא נעמוד עוד מן הצד ונראה אותם שטים בקריביים כאילו היו במסע נופש.

בעבר, אמר רוביו, נהגנו במדיניות מרוסנת יותר של מעקב אחר ספינות סמים ומעצרים של סוחרי הסמים. מסתבר שזה לא פתר את הבעיה. זה פשוט לא הרתיע.

התגובה הבוטה ביותר לאירוע באה מצד סגן הנשיא ג'די ואנס. מול מראיין שטען שפגיעה באזרחים על ספינה במים בינלאומיים עשויה להיחשב כ"פשע מלחמה" הבהיר ואנס, בוגר בית הספר למשפטים של אוניברסיטת ייל היוקרתית, כי הוא "שם פס" (I don't give a s— what you call it). על כך: "הריגה של אנשי קרטל סמים, המרעילים את אזרחינו", כך אמר, "הוא השימוש החשוב ביותר בכוחנו הצבאי".

דוברת הבית הלבן אנה קלי (Anna Kelly) טענה שההתקפה כוונה נגד "ארגון טרור" ונועדה להגן על אינטרסים חיוניים של ארצות הברית. הפעולה עומדת בכל הסטנדרטים של המשפט הבינלאומי.

נשיא וונצואלה ניקולה מדורו גינה את ההתקפה וכינה אותה כ"נפשעת ולא מוסרית". אם וונצואלה תותקף, כך טען, "היא תכריז על מצב של עימות מזוין". הוא לא הסביר את משמעות האיום.

ואולם, בפועל התקיפה האמריקנית לא עוררה ביקורות משמעותיות בזירה הבינלאומית. דוברת משרד החוץ הרוסי, מריה זאכארובה (Maria Zakharova) טענה שזו תגובה אופיינית של ארצות הברית כלפי מדינות המבקשות לקיים מדיניות עצמאית.

שני סנטורים, מהמפלגה הדמוקרטית מארק קלי (Mark Kelly) וקריס קונס (Chris Coons)) הביעו הסתייגות מתהליך קבלת החלטות בסוגיה כל כך רגישה. לדעתם היה צורך להיוועץ בקונגרס בטרם התקיפה. הסנטור הרפובליקני ראנד פול (Rand Paul) שהתקיפה מהווה תקדים מסוכן של הרג ללא משפט. אסור לנרמל מהלכים כאלה, הוא טען.

אנשי משפט המתמחים במשפט בינלאומי וביניהם פרופ' ראין גודמן (Ryan Goodman) טענו שפגיעה באזרחים השטים בסירה בים הפתוח אינם יכולים להיות יעד לחיסול ללא משפט. הגדרת היעד כ"ארגון טרור" מאפשרת לנשיא להטיל עליו סנקציות, אך אינה הופכת את אנשיו ל"לוחמים" שניתן לחסל אותם ללא משפט.

אין ספק שיעד התקיפה של ארצות הברית מרחיק לכת הרבה מעבר למלחמה בסמים. הוא נועד לערער את המשטר של הנשיא מאדורו בוונצואלה המפגין גישה עוינת מאוד כלפי ארצות הברית, ומקיים קשרים הדוקים עם רוסיה, סין ואיראן.

התקיפה מעבירה מסר גם למשטרו של הנשיא לולה דה סילבה (Lula da Silva) בברזיל, המפגין גישה לא אוהדת כלפי ממשל הנשיא טראמפ שמוטב לו לרסן את עמדותיו נגד ממשל טראמפ. ממשל טראמפ אינו מסתפק בכך הוא מעבה את הנוכחות הימית של ארצות הברית בקריביים ובדרום אמריקה כדי להפגין שכוונותיו רציניות.

בדרכו לממש את מטרותיו האסטרטגיות מבהיר ממשל טראמפ למערכת הבינלאומית כי עקרונות המשפט הבינלאומי לא יהוו עוד מחסום בדרך להגשמת יעדיו. הוא מוכן לשחוק אותם עד דק. למדינת ישראל המואשמת שוב ושוב בהפרת המשפט הבינלאומי מדיניות ממשל טראמפ מהווה נכס אסטרטגי שלא יסולא בפז.

פורסם באתר ערוץ 7, בתאריך 09.09.2025.